

۶۱

نیمه پنهان

جلد شصت و یکم

ادوارد براون

جاسوسی در پوشش ایرانشناسی

دفتر پژوهشهای مؤسسه کیهان

عنوان و نام پدیدآور : ادوارد براون (جاسوسی در پوشش ایرانشناسی) //

پروین نخعی مقدم؛ دفتر پژوهشهای مؤسسه کیهان

تهران: شرکت انتشارات کیهان، ۱۳۹۶.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

فروست

شابک : 978-964-458-338-4 ۱۸۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : براون، ادوارد گرانویل، ۱۸۶۲ - ۱۹۲۶

موضوع : Brown, Edward Granville

موضوع : ایران -- تاریخ -- انقلاب مشروطه، ۱۳۲۴ - ۱۳۲۷ ق.

موضوع : Iran--History--Constitutional Revolution, 1906-1909

موضوع : ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق.

موضوع : ایران -- سیر و سیاحت -- قرن ۱۳ ق.

شناسه رده : مؤسسه کیهان، دفتر پژوهشها

شناسه فرود : شرکت انتشارات کیهان

رده بندی ۳ بره : ۱۳۹۶ / ۴ الف ب / ۵۵ / ۶۴ DSR

رده بندی دیویی : ۹۵۵ / ۷۶۵

شماره کتابشناسی : ۴۶۶۹۸۲

ISBN: 978-964-458-338-4

شابک: ۴ - ۳۳۸ - ۴۵۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

نیمه پنهان ۶۱

ادوارد براون (جاسوسی در پوشش ایرانشناسی)

پروین نخعی مقدم

شرکت انتشارات کیهان

ار دی بی بی ۶۱ - ۱۳۰۰ (نسخه)

بج - (۳۰۰ صفحه)

تومان ۱۸۰۰۰

نام کتاب:

گردآوری:

ناشر:

چاپ اول:

قطع:

قیمت:

حق چاپ برای انتشارات کیهان محفوظ است.

تهران - خیابان فردوسی، کوچه شهید شاهچراغی، مؤسسه کیهان

تلفن پخش ۳۳۱۱۰۲۰۱

پست الکترونیک: entesharat@kayhannews.ir

فهرست مطالب

۹		مقدمه
۱۵		این دغل دوستاب شرو شاس
۱۶		ایران طعمه و میراث از کاس
۲۴		اهداف غرب از تأسیس مراکز شناسایی
۲۸		توطئه قدرت‌های استعماری در ایران
۲۹		جاسوسی که در میان بایان بود
۳۴		براون که بود؟
۳۷		شناخت اهداف براون
۵۴		بهایی که ایرانیان پرداختند
۵۸		خدمت به بهاییان خیانت به ایرانیان
۶۵		حقانیت پوشالی زیر سایه مظلوم‌نمایی
۷۵		شبهه افکنان، مأموران بی‌سلاح
۸۱		براون به دنبال ویران‌سازی فرهنگ و شخصیت ایران
۸۵		تحریف شیعه در عقاید براون

۸۹	اعتراف یا تناقض‌گویی
۹۴	دام براون برای زرتشتی‌ها
۹۶	حضور براون در یزد
۱۰۲	نگاهی گذرا به شخصیت براون
۱۰۹	قره‌العین ترسیم زنی در تشکیلات بهائیت
۱۱۹	در بادشت چه گذشت؟
۱۲۷	ملاقات میرزا ادوارد و مرشدان بهایی - انگلیسی
۱۳۴	بهائیت و رمان و نثری دو ابزار استعمار در ایران
۱۴۰	عوامل مشرک‌سازی براون در خدمت منافع و سلطه انگلیس
۱۴۵	یاران و همراهان ایرانی براون - انگلیسی
۱۴۵	میرزا محمدباقر بوانانی
۱۴۶	سیدحسن تقی‌زاده
۱۴۷	ذبیح‌الله بهروز
۱۴۸	ابوالحسن خان پیرنیا (معاوضه السلطنه)
۱۴۸	میرزا ملکم‌خان
۱۴۹	عیسی صدیق
۱۵۰	میرزا محمد قزوینی
۱۵۲	سایر دوستان و همراهان ایرانی ادوارد براون
۱۵۸	مشروطه انگلیسی در دستان براون و تقی‌زاده
۱۶۱	تشکیلات ماسونی پشت و پناه براون و تقی‌زاده
۱۶۷	نامه‌های براون به تقی‌زاده آن چه آمد و...
۱۷۱	خدمات متقابل براون و تقی‌زاده
۱۸۷	پیوندهای بهاییان با اسرائیل

ضمائم:

(الف)

- وهابیت، پیش درآمد بهائیت ۲۰۵
- شیخ احمد احسانی در مسیر انحراف و ناراستی ۲۱۱
- عصر نفوذ و حضور استعمار ۲۱۸
- شیخ در دربار حاکمان ۲۲۴
- شیخ، مسیری انحرافی بسوی خیانت و جنایت ۲۲۷
- سید علم، محمد شیراز، که بود؟ ۲۳۰
- سید علی محمد، روایت اسناد انگلستان ۲۳۳
- شکل‌گیری بابی‌گرایی در کتب و سید کاظم رشتی ۲۳۷
- چهره مرموز در درون - اکسیت - سراج ۲۴۵
- مأموریت عامل انگلیس در درون بابی‌گرایی ۲۴۹
- چرایی توبه باب؟ ۲۵۹
- ستایش حسینعلی بهاء از استعمارگران ۲۷۲
- انقلاب اکثر خط بطلان بهائیان ۲۷۶

(ب)

- اسناد و تصاویر ۲۷۹

مقدمه

در عصری که ما زندگی می‌کنیم، داده‌های اطلاعاتی دنیای مجازی به راحتی عده‌ای را مجاب می‌کند. با این حال هنوز اگر از دوست، همکار یا یکی از اعضای خانواده‌تان سؤال کنید که اساس فرقه بهائیت چیست؟ شناخت چندانی از ماهیت این فرقه استعماری ندارند.

شاید اگر رفتار سران بهائیت و تصویری که آن‌ها تلاش کرده و می‌کنند که از خود به نمایش بگذارند، اندکی بررسی شود، زیاد هم تعجب نکنیم که چگونه مریدان بهاء جاز و مال و هر آن چه که داشته و دارند را تقدیم سران این فرقه می‌کنند.

مرحوم «فضل الله صبحی مهتدی» که برای ۱۲ سال به عنوان «کاتب» در کنار عبدالبهاء حضور داشت و دست آخر از آن‌ها رو برگرداند، در این باره می‌نویسد:

«بیشتر ما در ایران عوام شیعه را برای تبلیغ به جنگ می‌آوردیم و حتی که با آن‌ها طرف می‌شدیم، از روی همان نقشه‌ی اعتقاداتی که داشتند، کرده‌ای می‌ریختیم و بر طبق عقاید و اوام قبیله‌ای آن‌ها این دین تازه و اشخاص جدید را بدیشان می‌نمایانندیم. چنان که باب را نظیر یکی از ائمه معصومین به طوری که آنان شناخته و در قوه و همشان جایگیر شده از وضع لباس و عمامه و محاسن و سکون و حرکت و غربت و کربت و

مظلومیت و علم و علامت و کرم و کرامت و تکلم و صحبت نشان می‌دادیم؛ یعنی به آن چه که شاید یک نفر محقق و عالم مسلمان هم به آن اعتقاد ندارد و آن بیچاره‌ها چون این علانم و آثار را با علانم و همی و ذهنی خود مطابق می‌دیدند از قبول و تصدیق استیحا^(۱)ش نمی‌داشتند و جمیع لوازم دینشان هم بر پا و برجا بود؛ نماز می‌خواندند، روزه می‌گرفتند، در مسلمانی اگر قتله سیدالشهداء را لعن می‌کردند، در بهائیت و بابیت قاتلین سید باب را، آن جا اگر خروج از اسلام را مرتد و بی‌دین و مستحق عذاب می‌دانستند و با نظر غیظ و تمصب می‌نگریستند، در این جا مرتد از بهائیت را، همچنین با هر یک از اصنام ملل بر وفق ذوق او رفتار می‌کردیم، در صورتی که حقیقت غیر از همه این‌ها بود.^(۲)

مهدی در جای دیگر می‌نویسد:

«بهاء تا آخر ایام زندگی خود همهچنین عبدالبهاء در عکا و حیفا و آن حدود خود را مسلمان معرفی می‌کردند. شخص بهاء و همه احباب به فرمان او روزه ماه رمضان را می‌گرفتند و عبدالبهاء هر روز جمعه به نماز جماعت حاضر می‌شد و بر طریقه اهل سنت نماز می‌گذاشت. به اندازه‌ای که تا به امروز یک نفر از اهل آن اراضی ندانست که ایشان شیعه‌اند یا سنی؟ تا چه رسد که خود صاحب داعیه باشند. عا^(۳)اله در لوحی که برای یک نفر از محققین بغداد فرستاده بود، در آن جا عبارت ذکر کرده بود: «اما التسمیة بالبهائیه کتسمیة بالشاذلیه. که البته شاذلی یکی از فرقه‌های متصوفه‌ی منسوب به اهل تسنن است که عبدالبهاء بهائیت را در عرض آن‌ها قلمداد کرده و رئیسشان در آن وقت شیخ محمود شامانی مقیم شام بود و با عبدالبهاء هم دوستی داشت.»^(۴)

نتیجه این رفتارهای دروغین، همان هم‌ذات پنداری است که

۱- استیحا^(۱)ش = همگین شدن، دلنگی

۲- خاطرات زندگی صبحی و تاریخ بایگیری و بهائیگری، فضل‌الله مهدی صبحی، تهران: مرکز اسناد

انقلاب اسلامی، ۱۳۸۶، صص ۲۱۷-۲۱۶.

۳- خاطرات زندگی صبحی، صص ۲۲۴.

باعث می‌شود تا برخی از افراد رفتار با بهائیان را ظالمانه و آن‌ها را موجوداتی بی‌آزار ببینند که گرفتار خشمی ناعادلانه شده‌اند.

اما صرف‌نظر از انحرافی که بهائیان در شیعه به وجود آورده‌اند، بهائیت چهره‌ی سیاسی مخوفی دارد که به راحتی از منظر تحقیق و پژوهش درباره نقش استعمار در پیدایش آن قابل رؤیت است.

به یقین، اگر بهائیت همانند دیگر فرقه‌های انحرافی پس از اسلام، از طایف قدرت‌های بزرگ حمایت نمی‌شد و تنها به گوشه‌ای از عزلت می‌نخست و کاری به تحولات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران و در نگاه کلی جامعه شیعه نداشت، با پشتوانه محکم اعتقادی که شیعه در ایران خود داشته و دارد، لکه بهائیت نیز از چهره آن زدوده می‌شد و امروز از آن نیز چیزی نمی‌ماند اما واقعیت این است که بهائیت ضربه‌های تاریخی به پیکره جامعه ایران و در نگاه کلی به جهان اسلام زده و می‌زند. از همین رو مورد حمایت دولت‌های استکباری غرب و رژیم صهیونیست قرار دارد. اگر از غارت میراث فرهنگی و انتقال ثروت به خارج از ایران، زویج منکرات و نقش آن‌ها در قضیه کشف حجاب، همدستی آن‌ها در حصر مسلمانان، مسئله اشغال فلسطین با استعمار انگلیس و مسایلی از این دست بگذریم، نقش و تلاش بهاییان در تحریف اعتقادات جامعه اسلامی به خصوص اصول اعتقادی شیعه غیر قابل انکار و اغماض است.

از همین روست که به دلیل تحولات خاورمیانه که توأم با بیداری اسلامی در مناطق مختلف این منطقه است، گسترش فعالیت دو جریان بهائیت در جامعه شیعه و وهابیت در جامعه تسنن می‌باید که مورد توجه و بررسی قرار گیرد.

درباره وهابیت و علت پیدایش آن همان قدر بس که این فرقه با

توجه به گسترش قدرت امپراطوری عثمانی در اروپا می‌باید که در جهان تسنن پیدا می‌شد. گسستی که انگلستان به واسطه‌ی آل سعود توسط جریان فکری و قدرت قهریه فرقه وهابیت در میان اهل سنت به وجود آورد، نتیجه‌اش حضور قدرتمند دولت‌های استعماری در خاورمیانه است که از بدو پیدایش وهابیت تاکنون شاهد آنیم.

بای بهائیت نیز باید چنین نقشی را در میان تشیع قائل شد. پیش از سیروزی انقلاب، بهائیان در ایران یکه‌تازی جانانه‌ای می‌کردند و به اتکای امیرعباس هویدا نخست‌وزیر بهایی ۱۳ ساله رژیم پهلوی، به کمک کردند تا جایی که بیشتر وزرای کابینه‌اش را بهاییان تشکیل داده بودند و چه بسا که اگر حکومت پهلوی ادامه پیدا می‌کرد، همه ارکان رژیم بهائیان را در دست می‌گرفتند و چنان که وهابیت به عنوان فرقه‌ای از عراقی در عربستان همه‌گیر شد، بهائیت نیز چنین سرنوشتی در جهان تشیع پیدا می‌کرد و در طی دوران پهلوی بهائیت بعنوان یکی از امراض استعمار در دوران حکومت و مثل جامعه عمل می‌کرد. اما با سیروزی انقلاب اسلامی، به رهبری امام خمینی (ره) آن‌ها مجبور به فرار و ترک ایران شدند. برخی نیز ماندند و به قول خودشان راه تقیه را در پیش گرفتند و فعالیت‌ها و تبلیغاتشان را به طور زیرزمینی برای جذب شیعیان ادامه دادند. فراریان، در لوس آنجلس در شبکه‌های ماهواره‌ای بهائیت را به عنوان «دین بهایی» مطرح کردند، در جمهوری آذربایجان فعالیت‌ها علنی شد و وقتی هم آمریکایی‌ها عراق را به اشغال در آوردند، کتاب‌هایشان را میان شیعیان توزیع کردند و این جریان کماکان ادامه دارد. آن‌ها اکنون در پروژه‌ای که سازمان سیا بخشی از مبلغ ۷۰ میلیون دلاری‌اش را صرف اسلام‌زدایی می‌کند، جای به خصوصی دارند،

همان طور که گسترش وهابیت در پروژه اسلام‌زدایی نقش و جایگاه مهمی دارد.

شاید بد نباشد این را هم اضافه کنیم که این دو جریان انحرافی زاده و همسو با استعمار، هر دو از یک جریان سیاسی و در یک نقطه از جغرافیای زمین و حتی در یک مقطع زمانی پدیدار شده‌اند؛ قرن دوازدهم «شبه جزیره عربستان».

پرداختن به تاریخ بهائیت انگیزه اصلی این کتاب نیست اگر چه لازم است برای آن که به نقش واقعی استعمار در ایجاد و حمایت جریان‌های انحرافی منسوب به اسلام پی ببریم، نگاهی هر چند کوتاه به گذشته آن بیندازیم که آن نیز در شناخت و تحلیل نقشه‌های استعمار در آینده مفید و لازم است. اما انگیزه اصلی نوشتن این کتاب پرداختن به نقش یکی از برترین جاسوسان انگلستان به عنوان شرق‌شناس در احیا و گسترش بهائیت است که اگر او نبود به یقین بهائیت نیز در گور تاریخ به خاک سپرده شده بود.

شکی نیست که گذرگاه‌های ایران در گذشته مملو از جای پای سیاحان و مستشرقان خارجی بسیاری بوده است. صرف‌نظر از تعداد اندکی از آن‌ها - با توجه به اسناد منتشره توسط خرد سازمان‌های جاسوسی - که به ایران علاقه‌ای واقعی داشته‌اند، بسیاری دیگر به نیت استعماری بقیه آن‌ها حتی اندکی تردید کرد. آن‌ها اطلاعات با ارزشی را از نحوه زندگی، وضعیت راه‌ها، حکومت، شیوه نظامی‌گری، ذخایر و معادن با ارزش و امثالهم به دست می‌آوردند و به وزارت‌خانه‌های جاسوسی کشور متبوعشان ارائه می‌کردند. اما تأسف این که به دلیل - شاید - سهل‌انگاری و بی‌توجهی محققان به این مسئله نه تنها به تاریخ‌نگاری و سفرنامه‌هایی که آن‌ها از خود

برجای گذاشته‌اند، نگاهی عمیق انداخته نشده است؛ بلکه بعضی از آن‌ها به عنوان جهانگردانی دلسوز و لایق قدردانی و به جامعه ایرانی معرفی شده‌اند.

در این میان یکی از مشهورترین چهره‌های پنهان در تاریخ سیاسی ایران و البته بهائیت که به اشتباه از او به عنوان فردی فرهنگی - علمی یاد شده است، می‌توان به «ادوارد براون» اشاره کرد که نه تنها جامعه ایرانی از نقش او در جریان‌ات سیاسی بهائیت و سپس مشروط‌نگاری خبر ندارد؛ بلکه با اختصاص نام خیابانی برایش از او به عنوان شخص یاد می‌کند که تاریخ و فرهنگ ایران مدیون اوست.

این کتاب می‌کوشد تا با نگاهی بیطرف و به صرف از جایگاه تحقیق و تفحص این نقش پنهان را آشکار کند. امید که این دست نوشتارها جنبه هوشیاری و آگاهی‌اش برای نسل حاضر که بیش از هر زمانی مورد هجوم تبلیغات سوء برضای اسلام قرار دارد، ارزشمند و مؤثر باشد.

برای اطلاع خوانندگان گرامی، مطالبی در باره تاریخچه وهابیت نیز به عنوان ضمیمه در انتهای کتاب آمده است که می‌تواند در دریافت بهتر مطالب متن اصلی به یاری بیاید.

دفتر پژوهشهای مؤسسه کیهان

مهر ۱۳۹۵
